

A gyógyító szénsavhó

A Mihályi szénsavhó régóta ismert, használatos hűtőanyag. Az már sokkal kevésbé köztudott, hogy nemcsak hűtésre — gyógyításra is alkalmas. Ez azért is jelentős, mert nemcsak hűtésre — gyógyításra is alkalmas. Ez azért is jelentős, mert ebből a medicinából szinte kifogyhatatlanok a készletek.

A második világháború előtt Mihályi közelében, a Kis-Rába jobb partján olaj és földgáz után kutattak. Olaj helyett 1603 méter mélységből széndioxid tört fel, 75 atmoszféra nyomással. Méghozzá olyan bőséggel, hogy ehhez hasonló gazdag lelőhely csak az USA-ban és Mexikóban található. (A geológusok szerint körülbelül 60 millió évvel ezelőtt a Keleti Alpok valamelyik kristályos szerkezetű nyúlványa megcsúszott és rátolódott a Kisalföld karbonátos, szénsavas rétegeire. Ekkor kezdődött meg a szénsavképződés. Később, körülbelül 15 millió évvel ezelőtt a Pannon-tenger hor-dalékai elzárták a laza rétegeket, és a gázok felhalmo-

zódtak. A folyamat még mindig tart.)

Mihályi akkori körorvosa, dr. Schwartz Pál kezdettől fogva nagy figyelmet szentelt a szénsavhónak, amely ingyen és korlátlan mennyiségben rendelkezésre állt. Először bőrbetegségeket gyógyított vele, 1948 óta pedig rendszeresen és eredményesen kezeli szénsavgázos fürdővel reumás és vérkeringési zavarokban szenvedő betegeket.

Vizes szénsavfürdő magas hőfokon nem adható a betegnek, mert ellilán a szénsav. Legfeljebb 32–33 fok hőmérsékletű lehet a fürdővíz. Ez a hőmérséklet azonban huzamosabb időn át alacsony, különösen a nők részére. Ezzel szemben a szénsavgázfürdőnél a hőmérséklet 35 fok fölé is emelhető. Így több szénsav tud felszívódni a bőrön át, s ezt a gázfürdőt a szívbeteg és a magas vérnyomásban szenvedők is jól tűrik. Ez nagyon fontos a reumás betegeknek. Ha gyenge a szívük, és reumás a derekuk, nem tesz jót nekik a hagyományos me-

legvíz-fürdő, a szénsavfürdő viszont gyógyítja őket.

Hosszú évekig a volt körorvosi lakás két helyiségében működött a szénsavfürdő. Kádakban, forró vízben párologtatták el a szénsavhót; s hogy a szénsav ne illanjon el gyorsan, például borították be a kádat. Csak a beteg feje látszott ki a gőzfelhőből. Ilyen mostoha körülmények között is az ország minden részéből zárandokoltak betegek Mihályiba: évente mintegy 15 ezer fürdőt vettek a betegek.

A kapuvári kórházban most külön osztályt rendeztek be a szénsavhóval való gyógyítás céljára. Különböző kádakat vásároltak. A hófehér szénsavhót, amelynek felületi hőmérséklete mínusz 70 fok, speciális edényekben szállítják naponta a 9 kilométerre fekvő Mihályiból a kapuvári kórházba. A már említett betegségekben kívül törés utáni utókezelésekre, különböző nőgyógyászati betegségek eredményes gyógyítására is kitűnően alkalmas a természetnek ez a ritka kincse.

Honismerők tanácskozása

A nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskolán rendezték meg az Országos Honismereti Akadémia tanácskozásait. A honismerők megbeszélésére az ország különböző részeiből mintegy hetven népművelő, pedagógus, muzeológus, levéltáros, könyvtáros és diák gyűlt össze. A megbeszélések eredményeképpen felszínre került, hogy a honismereti mozgalom a közoktatás, a közművelődés, a tudományos és művészeti élet, a termelés, az alkotó munka minden területén folyó tudatos, kollektív tömegpolitikai tevékenység, amely ugyan erősen kapcsolódik a helyhez, és annak hagyományaihoz, ám ezen keresztül törekszik a nemzeti önismertetelmélyítésére, az alkotó hazafiságra, a proletár nemzetköziség fejlesztésére.

Juhász Róbert, a népfront országos tanácsának osztályvezetője a párt közművelődési határozatához kapcsolódva elemzte a honismereti mozgalom lehetőségeit és feladatait, kiemelve az olvasómozgalom és a helytörténeti munka jelentőségét, amelyek a korszerű művelődésnek hovatovább nélkülözhetetlen eszközei. Nemes Péter, a Magyar Úttörők Szövetségének titkára az úttörők országjáró munkájáról szólt, Verő Gábor a Kulturális Minisztérium múzeumi főosztályának képviselőjében a honismeret és a múzeumok kapcsolatáról, Novák József, a Népművelési Intézet munkatársa pedig a honismereti tevékenység és a művészeti mozgalom összefüggéseiről. Két helytörténeti tanulmányt is meghallgattak a résztvevők: Cserenyák László, a megyei pártbizottság osztályvezetője Nyíregyháza örökvltsági szerződéséről, Balogh István levéltár-igazgató pedig az örökvltsági és a jobbágyszabadítás viszonyáról értekezett, bemutattva az erre vonatkozó iratokat, térképeket.

A jobbágyszabadítás előtt Nyíregyháza volt az első, amely 1824-ben a jobbágyi terhektől megváltotta magát. A parasztközösség maga kormányozta önmagát, a rendi társadalomban először, tovább folytatva harcát a megyei nemességgel.

A konferencia résztvevőit Mátészalkán fogadták, ahol Láncai János tanácselnök ismertette a városi rangot kapott helység rohamos fejlődését. A számos előadás között maradandó emléket hagyott Molnár József nyugalmazott tanár beszámolója Haynau-nak a nép között fennmaradt emlékeiről. Az aradi 13 és a nemzeti hősök hőhéra szatmári birtokot szerzett, emléke kitörölhetetlenül megmaradt nemzedékeken keresztül. A kutató összegyűjtötte a szóbeli hagyatékot és azokat levéltári kutatásokkal vetette össze. Töltési Imre, az Országos Honismereti Bizottság titkára a felszabadulás 30. évfordulójával kapcsolatos honismereti feladatokat és az egyes megyék terveit ismertette. Ugyancsak ő értékelte a krónikáiról. Ehhez kapcsolódott a beszámoló szerzőjének előadása a szocialista brigádok naplóinak forrásértékéről és a Szegedi Nyomda brigádnaplóinak tanulságairól. A brigádok közművelődési tevékenysége a

személyiség formálásának, a közéletiségre való nevelésnek számottevő eszköze, amellyel megélni lehet. A szakkörök munkája is teretkérült. Mátészalkán a mezőgazdasági szakközépiskola honismereti és mezőgazdaságtörténeti szakkörének foglalkozásait hallgatták meg a résztvevők, és élénk vitában értékelték a diákok munkáját. A tanulmányokat az intézet igazgatója, Ligeti Béla, magvas tanulmányban vont le. Megvitaták a könyvtárak és a szakkörök kapcsolatát. A kurucmozgalom hagyományainak ápolására és az 1975-ös évfordulóra való előkészületek megbeszélésére Vaján került sor, Vay Ádámnak, Rákóczi Ferenc egyik leghűségesebb hívének várkastélyában, ahol a mozgalom tárgyi és írásos emlékeit őrzik. Ferenczy Imre, a szegedi tudományegyetem tanszékvezető docense a hagyományok gyűjtésére és tudatformáló szerepére mutatott rá.

Az egyhetes kurzus előadásai és a viták hozzájárultak a honismereti mozgalom irányítóinak továbbképzéséhez.

OLTVAI FERENC
levéltár-igazgató

Kinek jár felemelt összegű családi pótlék?

M. J.-né szegedi olvasónknak két gyermeke van, az egyik beteg. Eddig havi 640 forint családi pótlékot kapott. Olvasa, hogy július 1-től a két gyermek után járó családi pótlékot gyermekenként havi 100–100 forinttal felemelték. A legutóbbi fizetésén azonban azt tapasztalta, hogy továbbra is a 640 forint családi pótlékot fizették ki részére. Amikor reklamált, közölték, hogy ez a rendelkezés rá nem vonatkozik, mert eddig is magasabb összegű családi pótlékot kapott, mivel egyik gyermeke beteg. Kéri: közöljék, hogy kikre vonatkozik a gyermekenként járó 100 forintos emelésről szóló rendelkezés.

A rendelkezés, amely után érdeklődik, a 31/1973. (XII. 23.) M. T. számú rendelet, és 1974. június 1-én lépett hatályba. E rendelkezés el-sősorban a kétgyermekes családok részére járó családi pótlék összegének fel-emeléséről és ezzel összefüggésben az egygyermekes családoknak járó pótlék ki-gészítéséről intézkedik.

E szerint a két gyermek után járó családi pótlék összege a munkaviszonyban álló dolgozóknál havi 400 forintól 600 forintra, a mezőgazdasági termelősövetke-zeti tagoknál pedig havi 300 forintól 500 forintra emel-kedett.

A kétgyermekes dolgozók családi pótlékának fel-emelésével együtt kiegészíté-tek az egygyermekesek családi pótlékát is azért, hogy az elérje a két gyermek után járó családi pótlék egy gyermekre eső arányos részét. Ennek megfelelően a munkaviszonyban álló dolgozók közül azok, akik egy gyermek után jogosultak családi pótlékra, vagyis az egyedülállók, a vak házaspárok, a testi és szellemi fogyatékos gyermek szülői, valamint azok, akik több gyermek után kapnak családi pótlékot, de a gyermekek száma lecsökkent egyre, havi 300 forint családi pótlékra jogosultak.

A mezőgazdasági termelősövetkezet tagoknak, akik azon a címen jogosultak családi pótlékra, mert két vagy több gyermek után már kap-tak családi pótlékot és a gyermekek száma egyre csökken, a megmaradt egy-

gyermek után a havi 150 forint helyett 250 forint jár.

Az egyedülálló dolgozók, a vak házaspárok részére két gyermek után járó családi pótlék összege nem változott. Ugyancsak nem változott a két gyermek után járó családi pótlék összege, ha azon a címen jár, hogy mindkét gyermek, vagy csak az egyik beteg (testi vagy szellemi fogyatékos). Tehát ilyen esetben a munkaviszonyban álló dolgozók részére továbbra is havi 640 forint, a mezőgazdasági termelősövetke-zeti tagok részére pedig 540 forint családi pótlék

jár. Továbbra is havi 270 forint családi pótlék jár egy gyermek után az egyedülálló mezőgazdasági termelősövetkezet tagnak, továbbá annak a vak termelősövetke-zeti tagnak, akinek a házastársa is vak, vagy ha gyermeke beteg.

Olvasónk esetében a vá-lalata rendelkezésnek megfelelően járt el, mert gyermekeként járó 100 forint csak olyan két gyermek után jár, aki után június 1. előtt havi 400 forint, illetve 300 forint családi pótlékot folyósítottak.

Dr. V. M.

Tóth Béla:

SZEGEDI REGÉLŐ

Újságok, korok, események

52. Színek az újjászületett város életéről, az 1884-es Szegedi Naplóban.

Szegedi népdalok. Újabb zeneműtermék jelent meg Szegeden. Hat szegedi eredeti magyar népdalt adta ki Dankó István helybeli fiatal népzenész, ki etéren szép szorgalmat fejt ki. A népdalok a következők: „A toronyban megszólalt a gyászos szavú hírharang” (Dankó Istvántól); „Meggyújtották a világot tiszarévi csárdában” (Dankótól); „Megy a juhász számaron” (Petőfőtől); „Harangoznak újfaluiban, temetnek” (Pósa Lajostól); „Szomorú a magyar nóta” (Harmath Lujzától) és „Három piros rózsza” (Dankó Istvántól). A zenemű ára 1 fnt 20 kr.

A szegedi anarchista sorsa. Részletesen elbeszéltek, hogy jutott egy Greff Ignác nevű anarchista, ki Szegeden az alföldi vasútnál mint vas-munkás volt alkalmazva, rendőrségünk kezére. Az iratok, melyeket a rendőrség Greff fészékén talált, igazolták a gyantút, hogy a gradiskai származású munkás veszedelmes anarchista, ki a külföldi szocialistákkal összeköttetésben van. Többek közt volt az iratok között egy igen érdekes, hírlapba szánt kézirat, melyben Greff Ignác erős szavakkal kikelt a szegedi munkás-osztály ellen, hogy nem átalott a király fogadta-tásán résztvenni. A főkapitány, mint jeleztük, azonnal jelentést tett a belügyminisztériumhoz az esetről, minek az lett a vége, hogy Greff Ignácot negyed napra Budapestre kísérték. A vizsgálat ott még súlyosabb terhelő körülmé-nyeket deríthetett ki az anarchista ellen, mert mint rendőrségünk most Budapestről értesítik, Greff Ignác az ország területéről egyszersmin-denkorra kiutasított. A kiutasítást Budapest

h. főkapitánya így teszi közzé: „Greff Ignác újgradiskai születésű, északi illetőségű, 25 éves római kath. nőtlen vasmunkás anarchikus üzelmel folytán, mint a közbiztonságra veszélyes egyén Magyarország területéről mindenkorra kiutasít-tott” s evégből az ország határára szállítat-tott.”

A király ágyameműje. A szegedi ipar életrevalóságát dicséri, hogy itteni iparosok rendezik be egészen az aradi királyi lakást. Seifmann Mór bútorraktárból már elszállította az összes királyi bútor-készletet s ezenkívül itt készült a királyi ágy berendezése is. Kiss Arnold és társa kereskedéséből kerültek ki az ágyhuzatok. Domán Mihály üzlete készítette el a királyi paplan-ját. A királyi ágyameműk holnap, vasárnap meg lesznek tekinthetők Kiss Á. vászonkereskedés-nek kirakatában. Az ágyhuzatok valódi rumbergi vászonból készültek himzéssel és czérna-csip-kével. A paplan valóságos remek munka, bordó-atlaszból, csipkével.

A napszámások adómentességéről szóló törvény 1883. elején vette kezdetét. Városunk is föl-szólítottatt a kir. adófelügyelőség részéről, hogy a Szegeden lakó és tartózkodó napszámások írás-sanak össze. A névjárostrom szerint Szeged város területén 2963 napszámás lakik, kik kizárólag napszámából élnek s így adómentességben része-sülnek.

Árvíz és a szegedi kubikosok. Szomorú távirat jött tegnap a városhoz Jankovich Miklós kormánybiztostól. Azt jelzi a távirat, hogy a Temes folyó mentén gátszakadás történt, s miután nagy munkaerőre van szükség, szegedi kubikosokat kér a kormánybiztos. A főkapitány azonnal in-tekedett mintegy 100 kubikos felfogadása iránt. Ma délelőtt dobszóval toborozták a városban a kubikosokat, kik az éjjeli vonattal szállíthatnak rendeltetési helyükre.

Elveszett építő-vállalkozó. Jaugwitz sziléziai község előljárósága tudatta rendőrségünkkel, hogy egy Kolse Vilmos nevű ottani illetőségű építő-vállalkozó 1879-ben, az árvíz után mind-járt Szegedre jött s 1880. év óta semmi hírt nem adott magáról. Az illető 1879-ig Brémában volt s onnan az árvíz után először haza ment s úgy jött Szegedre. Családjá azt hiszi, hogy itt valami szerencsétlenség érte, mert különben tudós-tást adna hollétééről és állapotáról. Jaugwitz község előljárósága arra kéri rendőrségünket, hogy az eltűnt építő-vállalkozót nyomoztassa ki, s a nyomozás eredményéről az aggódó család megnyugtatása miatt mielőbb adjon értesítést. A keresett egyénnek aligha nyomába akadhat a rendőrség, mert az árvíz után ide özönlött épí-

tészek és vállalkozók már rég itt hagyták a várost.

Július 1-én.

A lóvasút megnyitása. Évek hosszú sorára visszamenő előzményei vannak a lóvasút megnyitásának Szegeden. A tervezések és alkudozások szakadatlan láncolata fűződik ehhez a vá-lalathoz közel egy évtized óta.

Holnap a lóvasút rendes vonatai robognak már végig a városon és ezt a napot örömmel jegye-zük be a rekonstrukció jobb dátumai közé, mert egyfelől jelentős forgalmi érdekek biztosítását, másfelől Szeged nagyvárosias színvonalának emelését látjuk benne.

E kettős szempontból városunk lakossága is szívesen üdvözi a lóvasúti vállalatot, mely két-ségtől virágozni fog nálunk.

174-ik dráma. Egy szegény szőke asszony három gyerekkel jelent meg a kapitány előtt, — alamizsnáért. Kérte a kapitányt, hogy a város részéről adjanak neki valamit, mert különben négy kis gyermekével éhen hal. Jobboldalán szepeg az egyik kis Wilhelm s otthon (egy szin-ben, a rókusai Pulz-utczában) a negyedik, a leg-kisebb.

Ez a rekonstrukció 174-ik drámája. Krelka János Morvaország Kremsier városából jött ide vállalkozni, szerencsét próbálni. A család itt a 4 esztendő alatt öt tagra szaporodott. A munka megfogott s a szegény szőke morva asszony csaknem tiszta magyarsággal panaszolja:

— Az én uram áprilisban megszökött. Egy levelet írt neki Szolnokról, de azóta nem ad hírt magáról és a szegény szőke morva asz-sony zokogva mondja:

— Ezek a kis gyerekek meg éhen halnak, mert én nem dolgozhatok, mind nagyon kicsi.

A kapitány gyöngéden bánt a szerencsétle-nekkel. A biztos által koldulási engedélyt adatott az asszonynak.

— Koldulni! — sóhajtott föl a nő, a karján ülő gyermek szoknyácskájával szeméit törül-getve.

Nem akarta elfogadni az engedélyt. De meg-magyarázták neki, hogy különben kénytelen lesz a rendőrség toloncz-útra küldeni, s ekkor elfo-gadta. Inkább az itteni jó emberekhez alázódik le, minthogy rendőrség kísérje haza, a városába. Mikor a szegény asszony a koldulólevelet át-vette, két kis lányának sügött valamit, mire ezek a kapitányhoz fordultak és tiszta magyarsággal gagyogták:

— Köszönjük, bácsi!

(Folytatjuk)